

RUUTUPUNONTAA

Inspiraatiota kahvipussien
kierrätykseen

Pipsa Hyttinen

RUUTUPUNONTAA

Inspiraatiota kahvipussien kierrätykseen

Pipsa Hyttinen

Kirjan sisältö

Mistä kaikki alkoi?	4
Tarvikkeet ja työvälineet	6
Mistä kahvipusseja?	6
Kahvipussien käsittely	7
Mittaaminen ja leikkaaminen	8
Punonnan apuvälineet	9
Työn viimeistelyyn	10
Työn suunnittelu	12
1. Suikaleveyden määrittäminen	13
2. Kuosin suunnittelu	14
Suikaleiden leikkaaminen	17
Suikaleiden taittelu	18
Näin punotaan ruutu	21
Voit punoa kulmiakin	26
Kaksi kulmaa	28
Neljä kulmaa	29
Kirjekuorikulma eli litteä kulmapala	31
Kolmio ruutupunonnalla	32
Muut sovelletut muodot	35
Punottujen kappaleiden yhdistäminen	36
Saumojen viimeistely	38
Suoran reunan viimeistely	41
Viistoreunan viimeistely	42
Reunan taittaminen	43
Muutamia mallitöitä	45
Mittataulukot	116
Neljä rinnakkaista suikaletta	117
Kuusi rinnakkaista suikaletta	118
Kahdeksan rinnakkaista suikaletta	119
Vielä yksi idea	120
Lopputerveiset	121

46

50

54

58

64

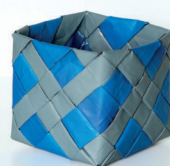
72

80

86

92

96

102

106

Mistä kaikki alkoi?

Muutama vuosi sitten aloin kerätä kahvipusseja, koska halusin kokeilla kahvipussikassin tekemistä. Olin nähnyt kahvipusseista ommeltuja ja punottuja kasseja, joissa pitkät kahvipussisuikaleet oli ensin ommeltu ja sitten punottu kassiksi. Siinä vaiheessa, kun kahvipusseja alkoi olla jo jonkin verran kasassa, tutkin millaisia ohjeita kahvipussikassien valmistamiseen löytyy. Löysin netistä kassin, jossa Juhla Mokka -pusseista oli punottu valkomusta kuosi ruutupunonnalla. Ohjeen ruutupunontaan löysin Seija Saarisen kirjasta.

Haaveilin valkomustan kassin punomisesta, mutta en ollut saanut kerättyä riittävästi kahvipusseja siihen. Lisäksi samoihin aikoihin Juhla Mokka -pussien design muuttui, niin että uusista pusseista valkomusta kuosi ei onnistunutkaan enää samalla tavalla ruutupunonnalla. Ensimmäinen kassini oli siis vain osittain valkomustaa ja loput kassista oli punottu kahvipussien hopeisesta kääntöpuolesta. Myöhemmin sain kyllä kerättyä riittävästi vanhoja Juhla Mokka pusseja. Olen punonut jo neljä valkomustaa kassia ja vielä pusseja tulee tasaisin väliajoin vastaan, niin saan punoa niitä varmasti vielä lisääkin.

Aluksi punoin pelkästään saman mallisia 14 ruudun kasseja ruutupunonnalla. Ne ovat käytännöllisiä ja tykättyjä lahjoja, niin annoin niitä lahjaksi kaikille tutuille. Suunnittelin eri kahvipusseista erilaisia kuoseja ja sillä tavalla kassien punonta pysyi mielenkiintoisena, vaikka teoriassa tein vain samaa kassia uudestaan ja uudestaan.

Olin jakanut somessa punontatöitäni jo reilun vuoden ajan, kun keväällä 2020 olin digimarkkinointikurssilla, jolla opeteltiin nettisivujen tekemistä ja innostuin tekemään omat kahvipussipunonta-aiheiset nettisivut. Siitä sitten innostuinkin testaamaan erilaisia uusia tekniikoita ja punontamalleja. Huomasin, että ruutupunonnassa käytettävistä suikaleista voi punoa paljon erilaisia punoksia ja niissä pystyy samalla tavalla suunnittelemaan

hienoja kuoseja erilaisista kahvipusseista. Punontaohjeita oli netissä aika rajallisesti avoimesti saatavilla, joten halusin senkin takia jakaa ohjeita ja ideoita jossain, missä ne ovat helposti saatavilla.

Toisaalta eihän niitä ohjeita löydä, jos ei tiedä mitä etsii. Aloinkin miettiä enemmän, miten saisin kahvipussipunonnan näkyvämmäksi ja helpommin löydettäväksi uusille harrastajille. Pian nettisivuprojektin jälkeen innostuin testaamaan videoiden tekemistä ja perustin oman YouTube-kanavan. Tiesin, että YouTubeissa videot löytäisivät yleisönsä, jos vaan onnistuisin tekemään riittävän kiinnostavia videoita. Ja videoilla sain täydennettyä nettisivujenkin ohjeita, kun kuvien ja tekstin lisäksi pystyin näyttämään videolla, miten punonta etenee vaihe vaiheelta.

Aluksi halusin pitää kaikki ohjeet digitaalisessa muodossa, jotta ne olisivat helposti saatavilla. Huomaan kuitenkin, miten ohjeiden selaaminen käsitöitä tehdessä puhelimesta tai tietokoneelta voi häiritä keskittymistä. Ehkä sitä välillä tulee kirjallekin tarvetta. Ja kukapa ei haluaisi olla kirjailija, jos vaan löytyy jotain kiinnostavaa kirjoitettavaa.

Tähän kirjaan halusin koota ruutupunonnan perusohjeet ja erilaisia ideoita omien uniikkien punontatöiden suunnitteluun. Voit tietysti myös kopioida tämän kirjan malleja ja päästä sitä kautta testaamaan erilaisia ideoita punontatöihin. Tärkeintä on löytää itselle mieleiset projektit ja kiinnostavat punontatekniikat.

Tarvikkeet ja työvälineet

Ruutupunonta on helppo aloittaa kotoa valmiiksi löytyvillä tarvikkeilla ja työvälineillä. Yhden ruudun punontaan riittää jo neljä ehjää kahvipussia. Itse olen punonut vuosia ostamatta mitään uusia työvälineitä. Vasta tätä kirjaprojektia varten ostin joitakin uusia työvälineitä, jotta sain testattua miten ne toimivat ruutupunonnassa.

Mistä kahvipusseja?

Kahvipussipunonnasta tekee kiehtovaa materiaalin saatavuuden vaihtelevuus. Materiaali määrittää jonkin verran, mitä kaikkea siitä pystyy tekemään. Isossa roolissa kahvipussipunontaa onkin kahvipussien kerääminen ja kärsivällisyys, kun odotat, että harvinaisempia pusseja on riittävästi punontaa varten.

Kahvipussipunontaan parhaiten sopii pehmeää laminaattimateriaalia olevat kahvipussit, joita on suomalaisissa vakuumpakatuissa jauhe-
tuissa kahveissa. Myös paksumpia pusseja voi käyttää, mutta materiaalin käsittely on haastavampaa ja lopputulos erilainen. Itse juomalla kahvipussien kerääminen on hidasta, joten isompia töitä varten apua kannattaa pyytää sukulaisilta ja ystäviltä. Kahvilat, kirppikset, työpaikkojen taukhuoneet ja somen roskalavaryhmät ovat myös hyviä paikkoja löytää isompia määriä erilaisia kahvipusse-

ja. Helpointa on saada kerättyä suosituimpien kahvimerkkien pusseja, koska niitä kertyy aktiivisille harrastajille yllin kyllin.

Itse saan kahvipusseja monilta perheenjäseniltä, kavereilta, tutuilta ja tutun tutuilta.

Kiitos äiskä ja Päivi, niistä sadoista kahvipusseista!

Kahvipussien käsittely

Ennen punonnan aloittamista avaa tyhjen kahvipussien pohjat mieluiten leikkaamalla ja puhdistamalla jäljelle jääneet kahvit. **Älä avaa kahvipussin takasaumaa!**

Kahvipöly leviää helposti kahvipusseja käsitellessä ja oman askartelupisteen siistinä pitäminen on helpompaa, mikäli pussit on etukäteen huuhdeltu vedellä tai pyyhitty puhtaaksi. Saippuaa tai käsitiskiainetta voi myös käyttää, jos tuntuu, että pussit jäävät muuten liian likaisiksi. Itse en ole käyttänyt puhdistamiseen pesuainetta, vaan pelkkä vesi on riittänyt. Mikäli aiot käyttää kahvipusseja sisäpuoli ulospäin, niin suosittelen pesemään pesuaineella, ettei materiaalin pinta jää tahmaiseksi.

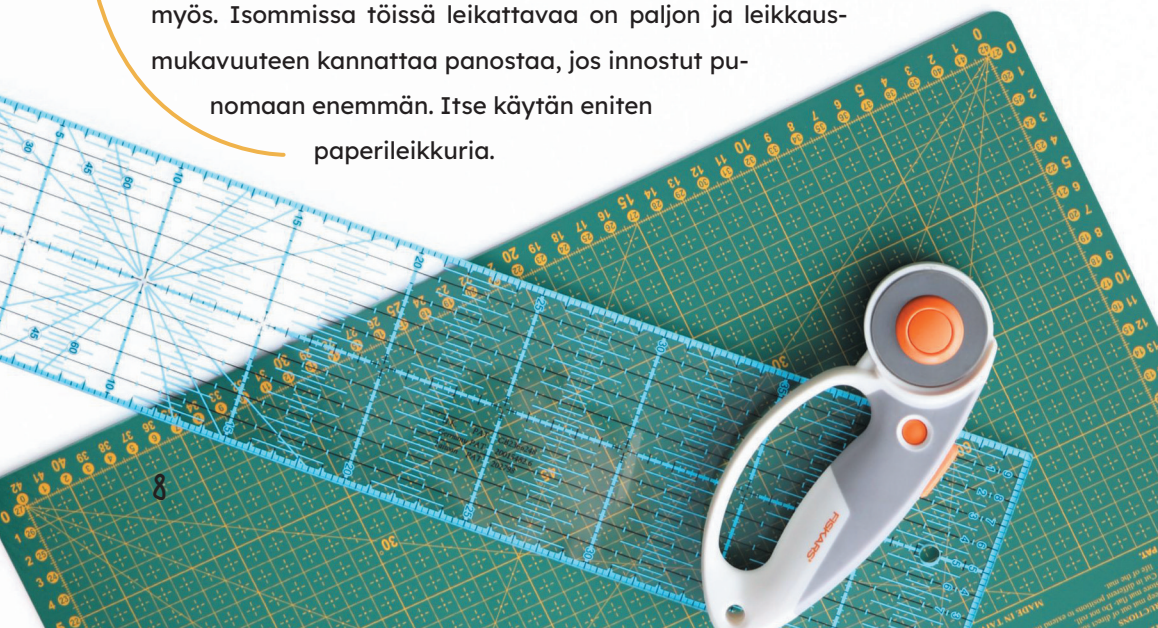
Ruutupunonnassa kahvipussit leikataan suikaleiksi niin, että pussin takasauma on vielä suljettu. Suikaleet ovat siis lenkkejä. Suikaleista taiteetaan leikatut reunat piiloon, minkä jälkeen niistä punotaan ruutuja. Valmiista ruuduista voidaan sitten valmistaa kasseja ja koreja yhdistämällä toisiinsa useampi ruutu tai muita punottuja kappaleita.

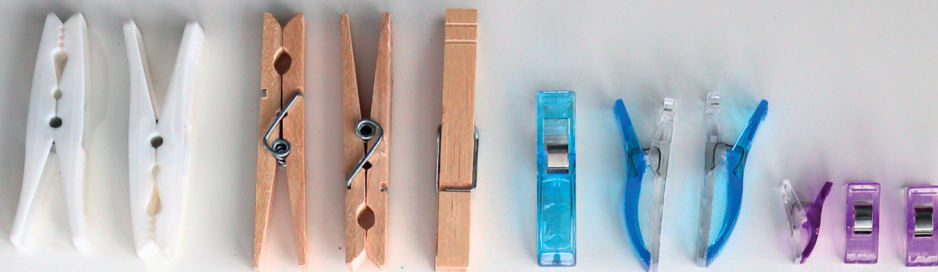

Mittaaminen ja leikkaaminen

Ruutupunonnassa kahvipussien leveydet määrittävät, minkä kokoisia töitä niistä voi tehdä ja minkä levyisiä suikaleita punontaan voi käyttää. Kahvipussien leveyksiä voi pienentää esimerkiksi silitysraudalla keskilämmöllä prässäämällä (kahvipussi leivinpaperikerrosten välissä), jolloin kahvipussien sisäpuolet liimautuvat yhteen, mutta tässä kirjassa käytän kahvipusseja sen kokoisina, mitä ne ovat. Kahvipussien leveyden määrittämiseen tarvitset **viivoitinta tai mittanauhaa**. Paperileikkureista ja leikkuualustoista löytyy myös mittoja, joilla leveyden voi määrittää.

Suikaleiden leikkaamiseen voit käyttää ihan tavallisia askarteluun soveltuvia teräviä **saksia tai paperileikkuria**. Pyöröleikkuri toimii myös. Isommissa töissä leikattavaa on paljon ja leikkausmukavuuteen kannattaa panostaa, jos innostut punomaan enemmän. Itse käytän eniten **paperileikkuria**.

Punonnan apuvälineet

Apukäsinä punonnassa toimii käsitoissa yleisesti käytettävät **klipsit tai ihan tavalliset pyykkipojat**. Niillä saat pidettyä suikaleet niputettuina ennen punontaa ja lisäksi punos pysyy klipseillä kasassa työtä tehdessä. Itse olen käyttänyt enimmäkseen pyykkipoikia, koska en juurikaan tarvitse niitä pyykkien ripustamiseen. Käsityöklipseissä tarttumapinnat eivät välttämättä ole tasaiset ja ne saattavat tehdä painaumuksia kahvipussimateriaaliin.

Ohuita puikkoja tai tikkuja tarvitset pitämään ruutujen reunoihin muodostuneet saranat kurissa. Tähän sopii hyvin kestävät sukkapuikot. Tiukempaa punosta käsitellessä puikot saattavat taittua tai katketa, eli tähän hommaan ei kannata valita puikkoja, joita et halua tuhota vahingossa. Grillitikut ovat myös hyvä vaihtoehto tähän käyttöön. Varo terävien tikkujen kanssa, ettet lävistä kahvipussimateriaalia tai satuta niillä itseäsi punoessa.

Itse käytän punoessa pelilaatikosta löytyneitä Mikado-pelin tikkuja, jotka ovat sopivan pituiset ja tylpät. Kestävyys niissä ei ole kovin kummoinen, mutta itselläni yksi peli on kestänyt jo vuosia ja ehjiä tikkuja on jäljellä vielä reilusti. Cocktail -tikkuja käytän välillä, jos on tarvetta lyhyille tikuille.

Työn viimeistelyyn

Punotut ruudut yhdistetään tarkoitukseen soveltuvalla nauhalla. Itse olen käyttänyt kaikissa töissäni **1 cm leveää lahjanauhaa**, jota ostan sadan metrin rullissa. Ohuempi 0,5 cm lahjanauha sopii myös hyvin yhdistämiseen. Vältä uusia biohajoavia tai biomateriaaleista valmistettuja lahjanauhoja, koska ne eivät ole yhtä kestäviä kuin muovi. Käytettävä nauha ei saa olla liian ohutta tai kovaa, jotta kahvipussimateriaali ei vahingoitu. Ohuella nauhalla saatat helpommin katkaista kahvipussisuikaleet ruutuja yhdistäessä, mikä ei tietenkään ole tarkoitus. Kova nauha tai lanka voi myös kuluttaa kahvipussimateriaalin puhki käytössä.

Kassien ja korien yläreunan saranoiden viimeistelyyn voit käyttää joko samaa nauhaa tai vaikka jotain koristeellisempaa nyöriä. Itse käytän polyesteristä anorakkinyöriä, jos haluan käyttää muuta kuin lahjanauhaa.

Nauhojen pujottamiseen tarvitset silmäneulan tai muun välineen, jolla

saat pujotettua nauhan saranoista läpi. Olen

käyttänyt tähän **25 cm pitkää patjaneulaa**,

jonka kärki on hiottu pyöreäksi hiomapaperilla.

Neula on sopivan paksu eikä taitu kouraisessakaan käsittelyssä. Se on myös

riittävän pitkä,

Ruutupunonta on punontatekniikka, jolla kier-
rätät kahvipussit helposti koreiksi ja kasseiksi.

Kahvipussit leikataan, taitellaan ja punotaan
ruuduiksi. Ruudut yhdistetään toisiinsa esimer-
kiksi lahjanauhalla, jolloin ompelukoneelle ei ole
tarvetta. Ruutupunonnan voit aloittaa kotoa
löytyvillä tarvikkeilla, mikä tekee siitä edullisen
harrastuksen.

Ruutupunontaa-kirja sisältää ohjeet ruutupunon-
taan ja sen soveltamiseen. Kirjassa on laajasti
monen tasoisia mallitöitä, joista saat inspiraatio-
ta omiin punontatöihisi. Mittataulukoiden avulla
löydät oikeat mitat suikaleiden taitteluun.

Ruutupunonta on kiehtova punontatekniikka
erityisesti punoksen kuosisuunnittelun mahdoli-
suuden takia. Voit halutessasi suunnitella punon-
tatöihisi uniikkeja kuoseja ja kohdistaa kahvipus-
sien kuvioita tarkasti.

Kahvipussipunonnalla annat roskille uuden elä-
män käytännöllisinä säilytyskoreina, kauppakas-
seina ja käsilaukkuina.

9 789528 083139